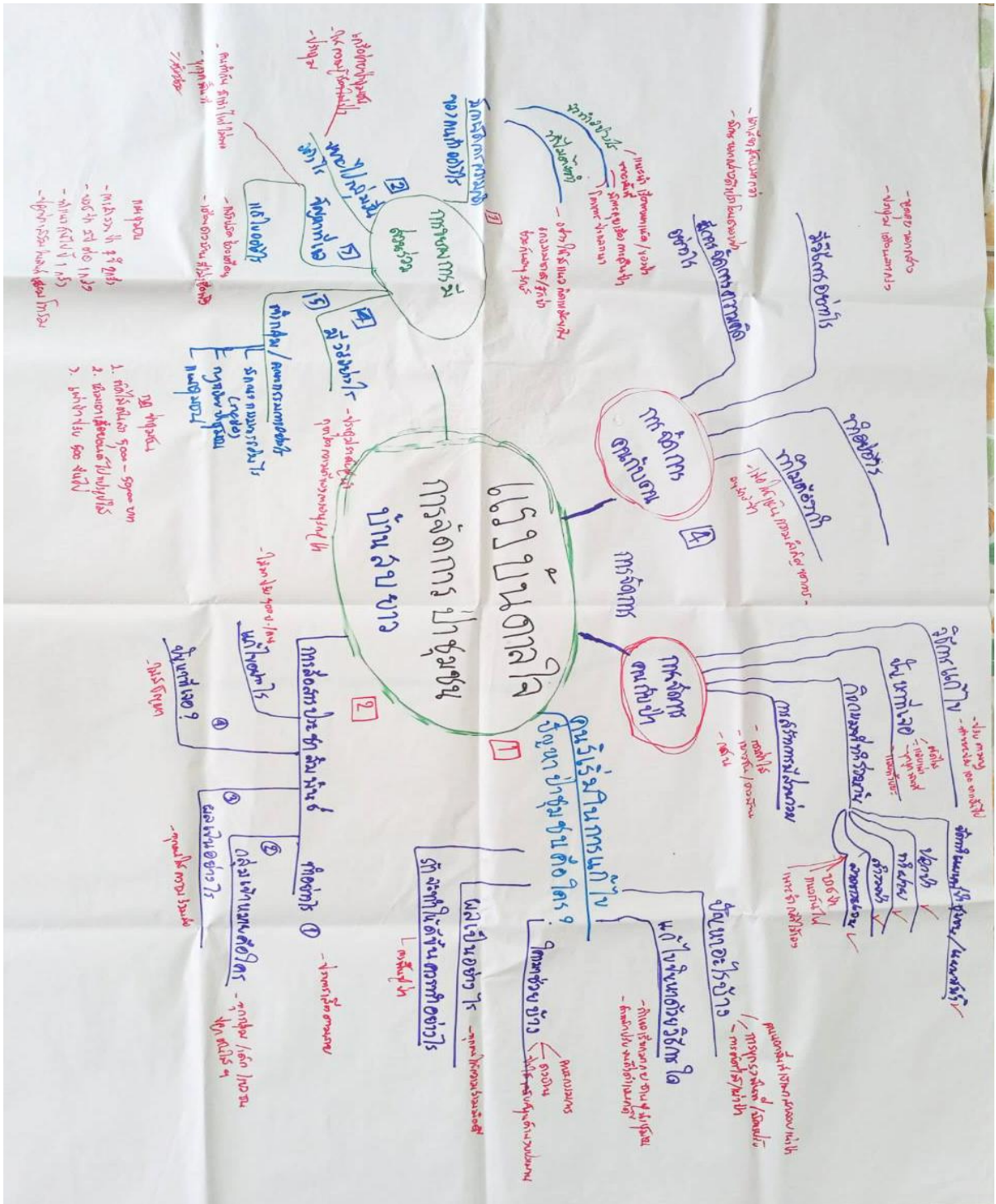

บ้านสบยาว ตำบลเมืองจัง อำเภอภู เพียง จังหวัดน่าน

รูปที่ 6 แผนที่ความคิดเครือข่ายป่าชุมชนบ้านสบยาว ตำบลเมืองจิง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน

บ้านสบยาว ตำบลเมืองจั้ง อำเภอกงเพียง จังหวัดน่าน

1. ข้อมูลพื้นฐาน

1.1 ประวัติความเป็นมา

บ้านสบยาว หมู่ 7 ตำบลเมืองจั้ง อำเภอกงเพียง จังหวัดน่าน เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในบริเวณที่ลำน้ำน่านไหลมาบรรจบกับลำน้ำยาว (ลำน้ำสาขา) จึงเป็นที่มาของชื่อหมู่บ้าน (คำว่า สบ คือ บรรจบ) พื้นที่ของหมู่บ้านอยู่สูงกว่าลำน้ำน่านและลำน้ำยาวโดยเฉลี่ย 20 เมตร มีพื้นที่ 10,096 ไร่ มีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูงตั้งอยู่ฝั่งซ้ายและขวาของลำน้ำน่านและลำน้ำยาว โดยลำน้ำน่านไหลผ่านหมู่บ้านเป็นระยะทาง 3 กิโลเมตร และลำน้ำยาวไหลผ่านหมู่บ้านเป็นระยะทาง 8 กิโลเมตร

1.2 ลักษณะที่ตั้ง

ตำบลเมืองจั้ง อำเภอกงเพียง จังหวัดน่าน มีเขตพื้นที่ติดต่อกับ

ทิศเหนือ ติดกับ ต.ป่อ อ.เมือง และ ต.ป่าแลวหลวง อ.สันติสุข จ.น่าน

ทิศใต้ ติดกับ ต.ฝายแก้ว อ.กงเพียง จ.น่าน

ทิศตะวันออก ติดกับ ต.ป่าแลวหลวง อ.สันติสุข จ.น่าน

ทิศตะวันตก ติดกับ ต.ผาสิงห์ อ.เมือง จ.น่าน

บ้านสบยาว ตำบลเมืองจั้ง อำเภอกงเพียง จังหวัดน่าน พิกัด 47Q, X: 688817, Y: 2091383 เป็นพื้นที่ในการเก็บข้อมูลป่าชุมชน มี

1.3 ประชากร

บ้านสบยาว มีประชากรทั้งหมด 422 คน ชาย 210 คน หญิง 212 คน มีบ้าน 117 หลังคาเรือน

1.4 อาชีพหลัก/พืชหลักในชุมชน

อาชีพหลัก คือ เกษตรกร พืชหลัก ได้แก่ ข้าวโพด มะม่วง ลำไย ต้นหม่อน

1.5 สภาพพื้นที่ก่อนและหลังการทำกิจกรรมด้านการจัดการไฟฟ้าและฝุ่นควัน

บ้านสบยาว ตำบลเมืองจั้ง อำเภอกงเพียง จังหวัดน่าน มีพื้นที่ป่าชุมชนทั้งหมด 1,863 ไร่

สภาพพื้นที่ก่อนทำกิจกรรมด้านการจัดการไฟป่าและฝุ่นควันของชาวบ้าน บ้านสบยาว ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน แต่ก่อนเป็นป่าเสื่อมโทรม ชาวบ้านมีการแปรรูปไม้ขาย โดยมีการขนย้ายแบบล่องไปตามแม่น้ำ ส่วนไฟป่าเกิดขึ้นเมื่อ 10 ปีก่อน มีชาวบ้านแอบเผาป่าเพื่อหาของป่า รวมถึงขาดความรู้ในเรื่องของการจัดการไฟป่าในพื้นที่ทำให้ไฟมีการลุกลามไปในเขตพื้นที่ป่าชุมชนและพื้นที่อื่นๆ ส่วนในปัจจุบันหลังจากการทำกิจกรรมด้านการจัดการไฟป่าและฝุ่นควัน ไม่มีการเผาป่าเกิดขึ้น ชาวบ้านในชุมชนมีการทำแนวกันไฟ และมีการอนุรักษ์ต้นไม้และมีกฎไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่าในพื้นที่เขตป่าชุมชน

2. ข้อมูลเชิงลึก

แรงบันดาลใจในการจัดการป่าชุมชนของบ้านสบยาว ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน

คนริเริ่มในการแก้ไขปัญหา

คนริเริ่มในการแก้ไขปัญหา คือ ผู้นำชุมชนและชาวบ้าน ปัญหาที่เจอคือ คนนอกพื้นที่เข้ามาลักลอบเผาป่าและการลักลอบตัดไม้ มีการนำขยะจากนอกพื้นที่มาทิ้งในเขตป่าชุมชน แก้ไขปัญหาโดยการเรียกชาวบ้านมาพูดคุยที่บ้านของผู้นำชุมชน แต่ถ้าไม่ฟังแล้วยังทำอีกก็จะปรับตามกฎระเบียบของหมู่บ้านหรือถึงขั้นดำเนินคดีตามกฎหมายต่อไป โดยมีหน่วยงานของกรมป่าไม้เข้ามาช่วยในแก้ไขปัญหาพร้อมกับชาวบ้าน โดยชาวบ้านในพื้นที่ได้ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการช่วยกันอนุรักษ์ จัดการ พื้นที่ให้ป่าชุมชนมีความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น มีการปลูกป่าเสริมในพื้นที่เสื่อมโทรม มีการทำแนวกันไฟ และให้ชาวบ้านมีการใช้ทรัพยากรและผลผลิตจากป่าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ้าจะทำให้ดีขึ้นควรมีการสนับสนุนเรื่องการปลูกป่า และฟื้นฟูป่าไม้ให้มีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนมากขึ้น

การสื่อสาร/เชิญชวนในการดำเนินการแก้ไข

การเรียกประชุมชาวบ้านผ่านเสียงตามสายโดยการเชิญชวนจากผู้นำชุมชน และการทำป้ายประกาศติดไว้ในพื้นที่ป่าชุมชนเกี่ยวกับกฎระเบียบของป่าชุมชนรวมถึงการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ป่าชุมชน ผลจากการประชาสัมพันธ์พบว่า ชาวบ้านในหมู่บ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการช่วยกันอนุรักษ์ป่าชุมชนรวมถึงการใช้ทรัพยากรจากป่าชุมชนตามกฎหมายที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน ช่วยกันสอดส่องดูแลป่าชุมชนของหมู่บ้าน

การขยายการมีส่วนร่วม

บ้านสบยาว ตำบลเมืองจั่ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน มีการตั้งกลุ่ม/คณะทำงานของป่าชุมชนทั้งหมด 15 คน โดยยึดจากกรรมการในหมู่บ้าน มีการจัดการความคิดของคนโดยการเรียกชาวบ้านมาพูดคุยกัน แนะนำชาวบ้านในเรื่องของการหาเห็ด หาของป่า มีการคุยกันในเรื่องการคืนผืนป่าโดยโครงการป่าแลกนา และช่วยกันระดมความคิด ทำข้อตกลงร่วมกันโดยมีเครือข่ายของหมู่บ้าน/ชุมชนเป็นสื่อกลาง เพื่อสร้างความเข้าใจซึ่งกันและกันในการช่วยกันอนุรักษ์ป่าชุมชน การใช้ทรัพยากรและผลผลิตจากป่าชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการขยายไปยังกลุ่มอื่นโดยมีผู้นำชุมชนเป็นผู้ประสานงานกับชุมชนใกล้เคียงและมีการประชุมกันระหว่างผู้นำชุมชนของแต่ละหมู่บ้านเพื่อทำความเข้าใจในเรื่องของป่าชุมชนเพื่อไม่ให้มีการลุกล้ำเข้าไปในเขตพื้นที่ป่าชุมชน

ของหมู่บ้าน ปัญหาที่เจอคือ ชุมชนใกล้เคียงมีการลักลอบเข้าไปในเขตพื้นที่ป่าชุมชน แก้ไขปัญหาโดยการทำป้ายเตือนและเรียกชาวบ้านกลุ่มนั้นมาพูดคุยหรือปรับทัศนคติและทำข้อตกลงร่วมกัน

แผนชุมชน/ข้อตกลงป่าชุมชน

1. การสำรวจป่า 1 ปี จะมีการสำรวจ 2 ครั้ง
2. การบวชป่า 2 ปี จะมีการบวชป่า 1 ครั้ง
3. ทำแนวกันไฟปีละ 1 ครั้ง
4. ปกป่าเสริมในพื้นที่เสื่อมโทรม

คณะกรรมการป่าชุมชน			
1. นายไพโรจน์ กันฟัน	ประธาน	8. นายพล เพชรดิน	กรรมการ
2. นายอนันต์ สุริยศ	รองประธาน	9. นายผาน ใจมงคล	กรรมการ
3. นายทอง ใจมงคล	กรรมการ	10. นายเสาร์ ใจมงคล	กรรมการ
4. นายสมชาย ล้อมสังทา	กรรมการ	11. นายกุล สุริยศ	กรรมการ
5. นายทเวศ ระวังยศ	กรรมการ	12. นายวีรชัย ปัญญา	กรรมการ
6. นายเกษม กันฟัน	กรรมการ	13. นายวิฑูล วรรณศิริระภาพ	กรรมการ
7. นายเตมิตร์ ใจเดช	กรรมการ	14. นายมนัส อินทโกชนัน	กรรมการ
		15. นายพิณ กำวงศ์	กรรมการ

กฎระเบียบชุมชน

1. ห้ามตัดไม้ ถ้าพบเห็นว่าตัดต้นไม้ ปรับ 5,000 - 50,000 บาท
2. ห้ามนำเลื่อยยนต์เข้าไปแปรรูปไม้
3. ห้ามเผาป่า ถ้าพบเห็นปรับ 500 บาท ขึ้นไป

กฎ กติกาชุมชน

กฎเกณฑ์การใช้ประโยชน์ในป่าชุมชนในขอบเขตที่ไม่ทำลายและใช้ประโยชน์ที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น การเข้าไปเก็บเห็ด หาหน่อไม้ เป็นต้น สามารถทำได้ ยกเว้นการหาเห็ด หาหน่อไม้ หรือตัดไม้เพื่อนำไปขาย ซึ่งไม่สามารถทำได้

การจัดการคนกับคน

มีการจัดการความคิดของคนโดยการเรียกชาวบ้านในหมู่บ้านมาประชุมทำข้อตกลงร่วมกันโดยยึดเอาเสียงส่วนมากเป็นหลัก มีการบอกกล่าวถึงประโยชน์ของการอนุรักษ์ป่า เพื่อให้ชาวบ้านเห็นถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ป่า

การจัดการคนกับป่า

ปัญหาในการจัดการคนกับป่า คือ การที่ชาวบ้านเข้าไปใช้ทรัพยากรในพื้นที่ป่าชุมชน เช่น การหาของป่า แล้วไม่ปฏิบัติตามกฎ มีการตัดไม้ เผาป่า บุกรุกพื้นที่ และแอบทิ้งขยะ วิธีการแก้ไขในเรื่องนี้ก็คือการปรับตามกฎที่ได้ตั้งไว้ในกฎระเบียบของชุมชน รวมถึงการมีกิจกรรมที่ให้ชาวบ้านทำร่วมกันในการช่วยกันอนุรักษ์พื้นที่ป่าชุมชน ได้แก่ การจัดทำแผนที่ป่าชุมชน/แผนที่น้ำ การปลูกป่าเสริม การทำฝายชะลอน้ำ การสำรวจป่า การลาดตระเวน การบวชป่า การเพาะชำกล้าไม้เอง และการทำแนวกันไฟ

SWOT การจัดการป่าชุมชนบ้านสบยาว ตำบลเมืองจั้ง อำเภอกู่เพียง จังหวัดน่าน	
จุดแข็ง - ชาวบ้านในหมู่บ้านให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการช่วยกันอนุรักษ์ป่าชุมชนรวมถึงการคืนพื้นที่ทำกินให้เป็นพื้นที่ป่าอนุรักษ์ของชุมชน - ชาวบ้านในหมู่บ้านใช้ทรัพยากรจากป่าชุมชนตามกฎระเบียบที่ได้ตั้งไว้ร่วมกัน - มีกิจกรรมปลูกป่าเสริมในพื้นที่เสื่อมโทรม มีการบวชป่า สำนวญป่า และการทำแนวกันไฟร่วมกันเพื่อป้องกันไฟป่า - มีการคุย ทำข้อตกลงร่วมกันของชาวบ้านในเรื่องการคืนผืนป่าโดยมีโครงการป่าแลกนา	โอกาส - มีหน่วยงานของกรมป่าไม้เข้ามาช่วยในแก้ไขปัญหา ร่วมกับชาวบ้าน
จุดอ่อน - ควรมีการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนในการช่วยกันอนุรักษ์ป่าชุมชนให้ยั่งยืน - คนนอกพื้นที่เข้ามาลักลอบเผาป่าและการลักลอบตัดไม้	อุปสรรค - ไม่มีงบประมาณในการสนับสนุนการปลูกป่า - ชุมชนใกล้เคียงมีการลักลอบเข้าไปในเขตพื้นที่ป่าชุมชน

ข้อเสนอแนะ : ควรมีการสนับสนุนเรื่องการปลูกป่า และฟื้นฟูป่าไม้ให้มีความอุดมสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น มีหน่วยงานเข้ามาสนับสนุนมากขึ้น

